

Sportsklubben Djerv
Wolffs gate 12
5006 Bergen
Organisasjonsnr: 983806155

Bergen, 27. juni 2016

Hordaland fylkeskommune
Kultur- og idrettsavdelinga
Postboks 7900
5020 Bergen

Søknad KUP 2017.

Prosjektnavn: Historietorget. Et idretts- og kulturhistorisk senter for Hordaland på Møhlenpris

Programområde A: Formidling og deltaking

Programområde B: Samordning og samhandling

Begrunnelse for valg av programområdene:

- A. Dette pilotprosjektet bidrar til nyskapende formidling og deltaking gjennom lokalhistoriske vandreturer, utstillinger og seminarer. Vi utvikler en ny metode for deltaking der personer kan bidra med sine fortellinger om idretts- og kulturliv. Dette muntlige kildematerialet blir samlet i den digitale delen av prosjektet og virker integrerende for ulike etniske grupper i lokalsamfunn.
- B. Pilotprosjektet knytter sammen idretts- og kulturliv med innsamling av informasjon primært gjennom bilder, dokumenter og intervjuer av eldre personer. Informasjonselementene skal gjøres tilgjengelig slik at det er mulig å lage nye formidlinger og utstillinger. Vi inviterer innvandrere, barn og andre i formidlingsarbeidet og vil gjennom dette skape identitet og samhörighet med *historier* som skal fortelles. Denne metoden gir synergieffekter og kompetanseoverføring.

Utfyllende kommentarer til søknadsfeltene Beskrivelse og Målsetting:

Bakgrunn

Sportsklubben Djervs virksomhet er knyttet til Møhlenpris idrettsplass og Vitalitetsenteret, og rekrutteringsområdet er Nygård, Sydnes og Møhlenpris, eller Sydneshalvøen. Nå når gang- og sykkelbroen Småpudden er åpnet, vil også den andre siden av fjorden bli en del av nedslagsfeltet. Vitalitetsenteret, som ble ferdig i 2002, er et idretts- og kultursenter, med idrettshall, kultursal, Møllaren kafe, møterom og kontorer for Bergen kommune (idrett og kultur), Vitalitetsenteret Frivilligsentral, Somalisk kvinneforening, SK Djerv.

SK Djerv er et fleridrettslag med fotball, badminton og innebandy for barn, unge og voksne, fire idrettsskoler og Wushu for barn, og friluftaktiviteter for alle. Klubben ønsker at områdets kroppskulturelle betydning lokalt og nasjonalt skal bli formidlet på en måte som skaper allmenn interesse. Denne forståelsen av menneskelig uttrykk og organisering av disse kan åpne for aksept av forskjeller mellom mennesker i lokalmiljøet.

Da SK Djerv fylte 100 år 18. mai 2013, kom ideen om å etablere et dokumentasjons- og formidlingssenter: En permanent fotoutstilling på utvendige og innvendige vegger og ved Møhlenpris idrettsplass, som viser kroppskultur gjennom hundre år. Historietorget med det gamle klubbhuset skal være et idretts- og kulturhistorisk senter som blir samlende for innflyttere og opprinnelig befolkning. SK Djerv har fram til 2011 brukt dette huset til garderobe for spillerne og til møter for styrene og fotballagene. Nå leier klubben huset, og gjennomførte en vellykket prøveåpning 14. juni 2016, samme dag som Småpudden åpnet.

11. juni 2017 åpner senteret med tre ulike utstillinger.

SK Djerv har samlet fotografier fra lokalt idrettsliv, kulturliv og barns gatelek gjennom mer enn hundre år. Arkivet inneholder foto, annonser, plakater, avfotograferte malerier og registrerte datolister over ulike kroppskulturelle uttrykk som delvis strekker seg tilbake til 1600-tallet. Referanser til skytekonkurranser og skøyteløping i 1619 kan nevnes. Klubbens fotoarkiv har, så langt, vært grunnlag for to lokalhistoriske bøker av Rolf Eriksen, utgitt på Eide Forlag og fire bydelsbøker.

Møhlenpris idrettsplass fra 1899 var den første **offentlige** lekeplassen i Bergen. Befolkningen på Sydnes, Nygård og Møhlenpris bor dermed midt i et kulturminnevernområde, mange uten å vite om det. Vi ønsker å bevisstgjøre denne lokale arenaens historiske betydning, og styrke bydelsidentitet og tilhørighet gjennom kunnskap om at forskjellige idretter har sitt nasjonale opphav her. I mer enn 20 år har også Møhlenpris velforening og SK Djerv arrangert fakkeltog 26. november til minne om jødene som ble deportert fra bydelen under 2. verdenskrig. Byrådet bevilget også midler til å utplassere snublesteiner i 2014.

De siste tiårene har dette lokalområdet gjennomgått store demografiske endringer. Befolkningen skårer både høyt og lavt på levekårsindeksen. Innflyttere med ulike nasjonaliteter gir en stadig større variasjon i elevgrunnet for Møhlenpris skole, medlemsgrunnet for SK Djerv og brukere av Vitalitetsenteret frivilligsentral. **Skolen har i år 30 språk blant sine 190 elever.** Flergenerasjonsfamiliene er identitetsbærere i lokalmiljøet, og innflyttere bidrar med nye perspektiver.

Faglig målsetning

Vern og bruk er sentralt for prosjektet. Fra fortiden har vi det gamle klubbhuset, idrettsbanen og et stort arkivmateriale. Historisk relatert kunnskap bidrar til forståelse av nåværende idretts- og kulturarbeid, og skaper forbindelsen mellom nåtid, fortid og framtid.

Sammen med andre foreninger, organisasjoner og Møhlenpris skole, ønsker SK Djerv å styrke lokalkunnskap og bidra til å utvikle lokal identitet gjennom de fortellingene som de historiske fotografiene gir oss. Samtidig kan det gi inspirasjon til historiske bidrag fra andre land, og gi tolkninger med ulike perspektiver. Mye av idretts- og kulturlivet i Bergen og Hordaland hadde opphavet sitt her, og at dette området var nasjonalt arnested for aktiviteter som roing, svømming, skøyter, skyting, småski, kjeglespill, kjelkerenning, tennis og musikkfestivaler. Denne kunnskapen vil føre til økt lokal interesse og tilhørighet.

Sentrale tema fra samlingen skal knyttes til aktuelle problemstillinger og formidles muntlig, skriftlig og digitalt. SK Djerv samarbeider med Memoar om innsamling av muntlig idrettshistorie. Gjennom historieformidling og deltakelse i nye fellesaktiviteter får befolkningen mer kunnskap om stedet de bor på og om sammenhenger mellom det som skjer nå og hvordan det startet. Dette skaper integrering, og det gir grunnlag for å utvikle samarbeid om idretter framover. Vi tror også det vil mobilisere nye grupper frivillige. Barn og unge er en

sentral målgruppe. Fordi det er en sammensatt populasjon i skolekretsen, gir prosjektet overføringsverdi for ulike lokalsamfunn i Hordaland.

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet består av flere delprosjekter:

- En permanent fotoutstilling som vil være synlig for alle som bruker idrettsplassen og Vitalitetsenteret, og for alle folk som passerer: gående, syklende eller kjørende. I 2013 ble seks bilder à 3 kvm montert på utvendige vegger og avduket på jubileumsdagen. Bildene viser deler av den brede og nyskapende idretts- og kulturhistorien på Møhlenpris. **I forbindelse med åpningen av museet blir ytterligere 5 bilder avduket.**
- Faste og skiftende utstillinger i det gamle klubbhuset og på indre vegger i Vitalitetsenteret. Månedens bilde skal velges og presenteres på Vitalitetsenteret.
- Seminarer, foredrag og pedagogisk verksted for skoleelever i det gamle klubbhuset.
- Lokalhistorisk vandringsrute og muntlige fortellinger om idretts- og kulturhistorie.

Idrettsplassen er daglig møteplass for idrettsutøvere, og når det spilles kamper kommer det lag fra hele Hordaland. Dette bidrar til positiv utvikling av kompleksiteten i lokalsamfunnet. Hver sommer arrangerer Det Felles Innvandrerråd i Hordaland (DFIRH) fotballturnering.

I Vitalitetsenteret er det daglig idretts- og kulturaktiviteter med mange deltakere i alle aldersgrupper med ulik etnisk bakgrunn. Historietorget vil være et krysningspunkt med unike muligheter for en utradisjonell dokumentasjonsformidling til mange, inkludert de som ikke aktivt oppsøker historisk formidling. Dette gir også grunnlag for å mobilisere nye grupper frivillige i det lokale fellesskapet. Pensjonister kan bidra med dugnadsarbeid.

Lokalhistorikere og idrettsentusiaster kan gi omvisninger og foredrag som frivillig kulturminnevernarbeid.

Historietorget vil inneholde utvalgte bilder i permanent utstilling, og vekslende utvalg fra den store bildesamlingen på avsatt veggplass. Skoler, studenter og organisasjoner kan få lage særutstillinger på egen veggplass. En utstilling fra de ca 20 årene DFIRH har arrangert fotballturneringer vil blant annet få en plass i det gamle klubbhuset. Skoler vil bruke utstillingen til undervisning og samarbeidspartnere kan bruke det i tilknytning til omvisninger og seminarer. Møhlenpris skole har planlagt å bruke vandrehistorietimer, og elevene kan være med på å lage tekster til bildene. Vi vil samarbeide om aktiviteter vi kan knytte til historiske hendelser lokalt. Blant annet skal vi til høsten presentere en utstilling om jødernes skjebne under krigen. Illustrasjonene i vedlegget viser litt av bredden og mulighetene dette materialet gir for felles utforskning. Frivillige organisasjoner kan øke kompetanse gjennom samarbeid og deltakelse i denne åpne møteplassen.

Delprosjekter som kan utvikles i samarbeid med Møhlenpris skole:

- En tegne- og maleutstilling for barn som munner ut i en utstilling på en ytre vegg. Demokratisk medvirkning vil hele tiden være en vesentlig del av prosjektet som helhet, og derfor skal barn og unge tidlig lære å delta.
- ”Min familie i historien”. Elever intervjuer sine egne familiemedlemmer om deres historie og knytter den til historieundervisningen i skolen.
- Gjenskaping av gamle leker, barnekultur og hendelser i form av video som illustrasjon av stoff fra samlingene av foto og muntlig historie.

Rettigheter

Bildene i fotoarkivet skal rettighetsklareres. Det vil bli laget avtaler om opphavsrett og gjensidig bruk av materialet ihht Creative Commons licence. Alt materiell; foto, bilder, plakater, gjenstander og intervjuer bør etterhvert bli tilgjengelige i et offentlig arkiv.

SK Djerv inngår samarbeid med andre om et nettsky-arkiv, i første omgang med Memoar.

Prosjektmetode

En pilot har vært under utvikling etter vår prøveåpning i fjor, der flere delprosjekter er under utvikling.

- Fotografier (inkludert avfotograferte malerier), annonser, plakater: Samle, skanne, tematisere og arkivere i database, og publisere. Det etableres et nettsky-arkiv som også kan deles med andre idrettslag i Hordaland (under utvikling).
- Pokal/premiesamling: Vise samlingen til SK Djerv i montre og hylleskap, og digitalisere samlingen. (under utvikling)
- Inkludere idrettshistoriske foto og premier fra idrettslag i Hordaland.
- Muntlig idrettshistorie: Sammen med Memoar blir det gjennomført intervjuer av eldre informanter. Intervjuene dokumenteres, gjøres søkbare og arkiveres. Et nettsky-arkiv tilbys delt med andre idrettslag i Hordaland. (under utvikling)
- Formidle deler av fotosamlingen og samlingen av muntlige fortellinger gjennom nettside og gjennom å utvikle en vandringsrute på Møhlenpris. Her kan publikum automatisk få opp idretts- og lokalhistoriske fortellinger og bilder på mobiltelefoner og nettbrett når de passerer historiske punkter (Geotagget innhold). (under utvikling)

Målet med delprosjektene er å utvikle en pilot for fysisk og digital samling og formidling av idretts- og lokalhistoriske fotografier og plakater, muntlige og skriftlige fortellinger, premiesamlinger og annen lokal idretts- og kulturhistorisk dokumentasjon.

Gjennom utstillingene, nettsiden, seminarer og vandringsruta formidles historien til nåværende og kommende generasjoner. Den åpne utstillingen skal gjøres tilgjengelig for alle som kommer forbi, og for omvisninger.

Prosjektet har tilknyttet etnolog, kompetente pedagoger og historikere som vil bidra til å utvikle metoden.

Formidling

Foredrag og seminarer om ulike kroppskulturelle uttrykk for skoler, velforeninger, andre frivillige organisasjoner og lokale bedrifter og institusjoner. Sentrale tema fra samlingen skal knyttes til aktuelle problemstillinger og formidles muntlig og digitalt. Dette vil gi en demokratisk tilnærming og fremme engasjement i den lokale befolkningen.

Selvinstruerende informasjonsbrosjyrer om bildene skal være tilgjengelig fysisk og digitalt for skoleklasser og andre som besøker utstillingen. I det gamle klubbhuset er det plassert montre og hyller som viser pokal- og premiesamlingen til SK Djerv. Flere kommer til. Disse skal også digitaliseres, og kan vises sammen med en digital pokal- og premiedokumentasjon for idrettslag i Hordaland.

Lokalhistoriske vandringar formidler deler av det samme innholdet som vises fysisk og digitalt via mobile applikasjoner. Utdrag fra intervju gir informasjon om steder på vandringsruten.

Markedsføring

Informasjonsbrosjyrer rettet inn mot skoler vil bli distribuert. Det vil bli produsert materiale, som postkort og plakater, for salg ved omvisninger og i åpningstiden. En oppdatert nettside skal gi informasjon om arrangementer. Nettsiden vil også være inngang til den digitale delen av senteret.

Framdriftsplan

Sk Djerv startet prosjektet i 2013 med en fotoutstilling på en av Vitalitetscenterets utvendige vegger. Seks bilder ble montert og avduket. I september 2015 fortsatte prosjektet med frivillig innsats. Hovedaktiviteten i prosjektet har til nå vært digitalisering av fotografier og plakater i en tematisk database, og tilrettelegging av prøveåpning 14. juni 2016. Bilder fra utstillingen til 100-årsdagen for Møhlenpris idrettsplass ble valgt ut tematisk, og montert på flere vegger i det gamle klubbhuset. Svein Aage Knudsen fortalte og viste bilder fra «Fergetrafikken over Damsgårdsundet 1916 til 1957». Dette måtte gjentas 3 ganger på grunn av stor interesse og begrenset plass.

Vi har startet samarbeid med Møhlenpris skole om historieundervisning. 5 og 7 trinn med sine lærere har fått historiefortellinger om lokalområdet sitt fra eldre Djervspillere. 5 trinn har laget modeller av skolen og butikker som skal stilles ut til den offisielle åpningen.

11. juni 2017 åpner vi det idretts- og kulturhistoriske senteret med et arrangement og en utstilling med utvalgte bilder og gjenstander fra området idrettshistorie på ytre vegger i området og i det gamle klubbhuset. I tillegg vises en utstilling i regi av Norsk-Kurdisk forening i klubbhusets 1. etasje. Deretter vil det være mulig å bruke den åpne delen når som helst, og det gamle klubbhuset vil ha faste åpningstider i helgene. Møhlenpris skole kan bruke huset til avtalte tider for undervisning.

Høsten 2017 planlegger vi å vise den første serien av intervjuopptak i samarbeid med Memoar. Det er en ambisjon at SK Djerv utdanner sine egne intervjuere. Nettsky-arkivet for muntlig kildestoff vil bli etablert som arkiveringsløsning allerede for denne første intervjuerien. Intervjuene vil også bli gjort tilgjengelige på internett dersom intervjuobjektene tillater det.

Høsten 2017 vil det også bli arrangert en temautstilling om jødene i Hordaland sin skjebne under 2. verdenskrig. Dette vil skje i samarbeid med historiker Per Kristian Sebak, som skrev boken om jødene i Bergen og 26-novemberkomiteen som arrangerer det årlige fakkeltog på Møhlenpris.

Vårhalvåret 2018 fortsetter arbeidet med intervjuer og utstillinger av innsamlet materiale i samarbeid med andre idrettslag i Hordaland.

Høsthalvåret 2018 vil vi invitere barn og unge til en tegne- og malekonkurranse med motiv fra aktiviteter som er eller har vært i SK Djerv og ved Møhlenpris idrettsplass. Barna vil bli tilbudt kurs med profesjonelle kunstnere. En oppnevnt jury plukker ut de beste verkene. Disse blåses opp, overføres til metallplater, på værbestandig måte, og festes til utvendige murvegger. Andre vil bli utstilt inne i Vitalitetscenteret.

I hele perioden vil vi arbeide aktivt for å utvikle og utvide samlingen. Allerede på prøveåpningen juni 2016 fikk vi tilbud om private bilder og gjenstander fra de frammøtte som har samlet privat.

Når det gamle klubbhuset blir 100 år i 2021, vil vi markere det med en ny utstilling som forener gammelt og nytt gjennom en historieformidling som peker framover.

Samarbeid

Sportsklubben Djerv vil i arbeidet med å etablere Historietorget samarbeide med Memoar, Møhlenpris skole og Det Felles Innvanderråd i Hordaland.

Vi vil opprette samarbeid med Hordaland fylkesarkiv, Universitet i Bergen, Høgskolen i Bergen, Hordaland Idrettskrets, Hordaland Fotballkrets, Idrettsrådet i Bergen, Bergen kommune, Bergen Tekniske Museum, Bergen Bymuseum og 26. novemberkomiteen. I løpet av prosjektperioden vil vi avklare eierskap og partnerskap.

Bidragstyttere:

Faglig veileder 1: Professor i kulturvitenskap UiB, *Haci Akman*. Han har aktuell kompetanse i kulturhistorie, kulturminnefelt (byggeskikk og norske bondesamfunn), og museum.

<http://www.uib.no/personer/Haci.Akman#uib-tabs-forskning>

Faglig veileder 2: Historiker Svein Aage Knudsen, tidligere førstearkivar v/Hordaland fylkesarkiv i Hordaland fylkeskommune. Bidrar med foredrag og tematisering og organisering av billedmaterialet i database.

Billedarkivsamler og forfatter: Rolf Eriksen har arbeidet med dette materialet i flere tiår, gitt ut bøker og holdt foredrag. Han har også vært aktiv i SK Djerv som spiller, trener og leder og kjenner derfor alle sider av idrettsmiljøet fra innsiden.

Billedarkivarbeider: John-Erik Ågotnes, styremedlem i Fortidsminneforeningen i Hordaland og Sydnes og Nøstet Velforening. Ansvarlig for billedarkivet til velforeningen, med ca 400 dokumenterte bilder fra Nøstet/Sydnes/Dokken mottatt fra tidligere beboere. Bidrar med tematisering og organisering av billedmaterialet i database, og presentasjoner av bilder.

Memoar er en frivillig organisasjon med formål å ”fremje ein kultur for å ta vare på og dele munnlege forteljingar om levd liv”. Frilansjournalist *Bjørn Enes* bidrar med kunnskap og veiledning om innsamling, dokumentasjon og publisering av muntlig kildemateriale om idrettshistorie. Memoar samarbeider med Norsk Folkemuseum og lokale offentlige arkiv om arkivering av intervjuopptak (www.memoar.no).

Møhlenpris skole er den lokale barneskolen, med innføringsklasse. Avdelingsleder Hildegunn Jørs deltar med samarbeid om undervisning ved pedagogisk verksted og utvikling av fagplaner med relevante idretts- og kulturhistoriske tema.

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/skoler/mohlenpris-skole>

Det Felles Innvanderråd i Hordaland er en frivillig paraplyorganisasjon for 66 medlemsorganisasjoner med mål om ”å sikre like rettigheter, plikter og muligheter for alle, uansett kulturell og etnisk bakgrunn”. De kan bidra med innsamling av fotografier og foredragsholdere og innhold til seminarer (dfirh.no)

Prosjektet skal ledes av SK Djerv. Samarbeidsrepresentanter vil delta i prosjektledelsen og kontakte aktuell faglig kompetanse.

I tillegg kommer arbeidsgruppen som forberedte åpningen 11.06.17: Tore Nilsen, Fridtjov Irgens, Ada Freng, Gunnar Wiederstrøm i tillegg til før nevnte Svein Aage Knudsen, John-Erik Ågotnes, Rolf Eriksen og Haci Akman Disse blir med i det videre arbeidet.

Effekt av prosjektet

Prosjektet har overføringsverdi til andre lokalsamfunn i Hordaland, fordi det har en sammenbindende funksjon i et mangfoldig nærmiljø: Det skaper sammenheng mellom nåtid,

fortid og framtid, og åpner for nye samhandlingsmuligheter. Overføringsverdien ligger også i metoden som utvikles i piloten. Nye grupper frivillige kan også bidra i et interessefellesskap som likeverdige naboer. Det gir samhörighet og fellesskap i komplekse lokalsamfunn.

For Sportsklubben Djerv

Gunnar Wiederström

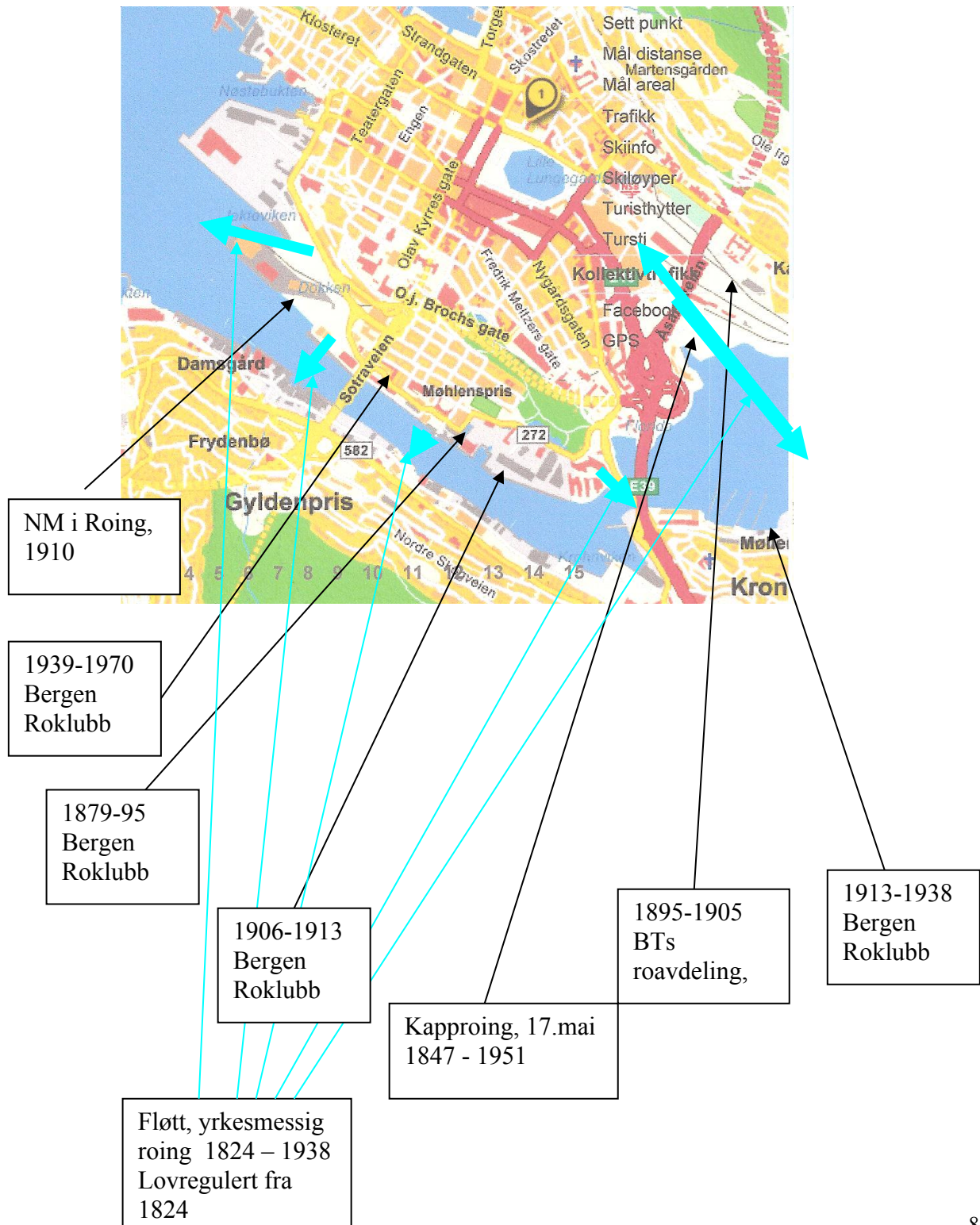
Sekretær

Eksemplifisering, utarbeidet av Rolf Eriksen, Sk Djerv:

Nedenfor er eksemplifisert noe av hva stofftilfanget vil kunne avspeile. Her er roing, svømming/badeanlegg, ball-lek, skøyter og aking plottet inn på kart over Sydneshalvøyen.

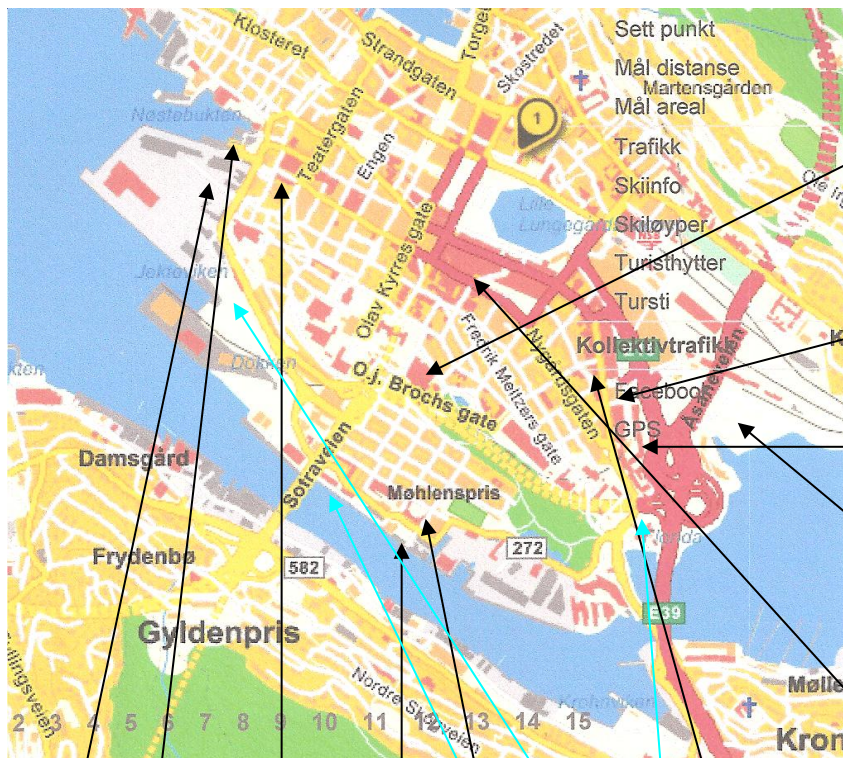
Tilsvarende kunne vært gjort for seiling, riding, bowling, skihopp, skyting, forholdet arbeideridrett/borgerlig idrett, buekorps, militæreksersis, musikk-korps og speiding.

Roing:

Svømming.

Badestrender, Private & Offentlige Sjøbad

Basseng Stud.sent
2006 -

Basseng, SATS
1995-

Badestrand,
Lungegårdsfjæren
- 1912

Helleren Bad
2014 -

Basseng, Nygård
skole
1922 - 1961

Sentralbadet
1960 -

Bonges Badehus
1863 - 1877

Sydnæs sjøbad
1887 - 1960

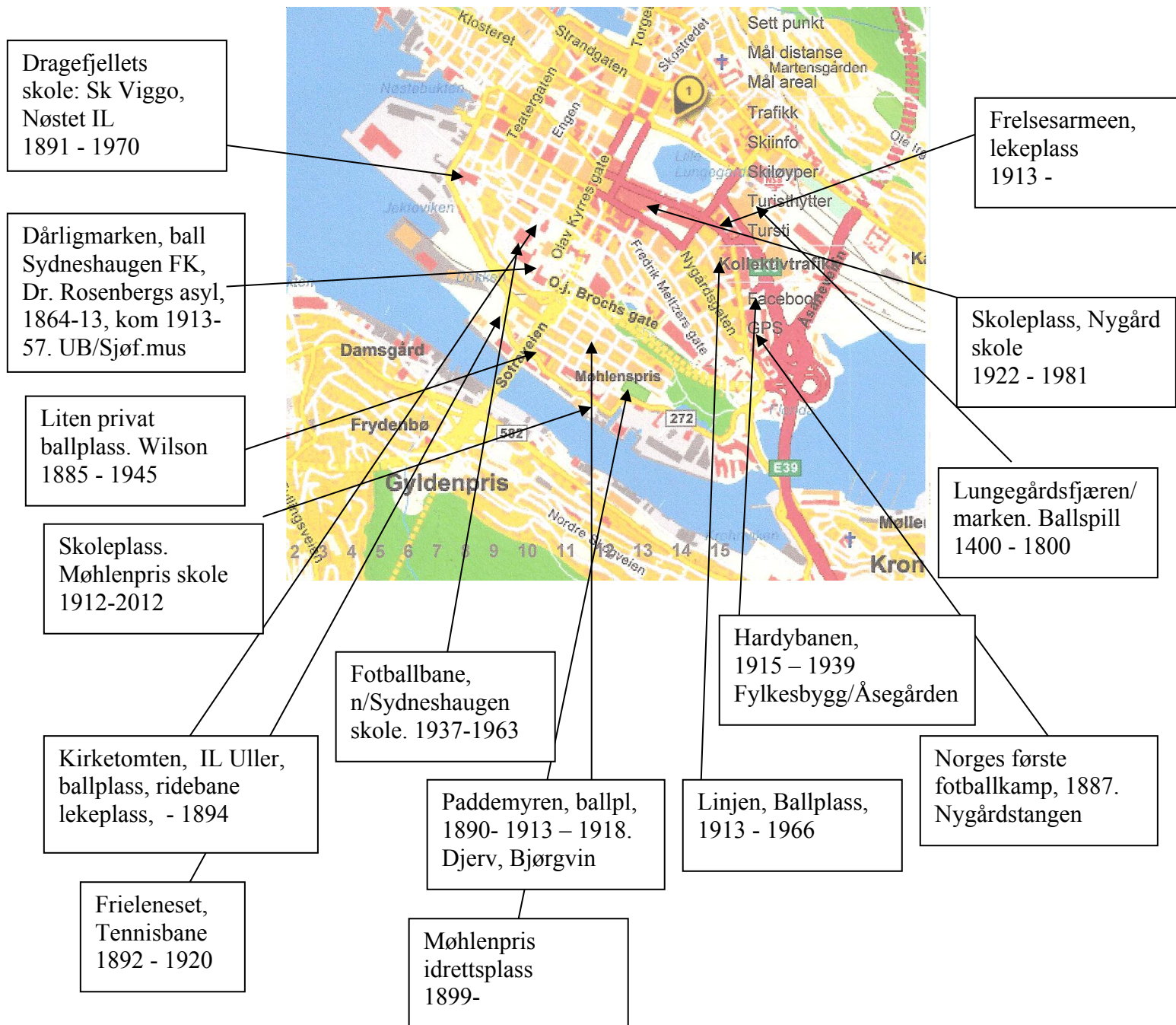
Gjelviks Sjøbad
1875 - 1896

Basseng, Møhl
skole
1912 - 1975

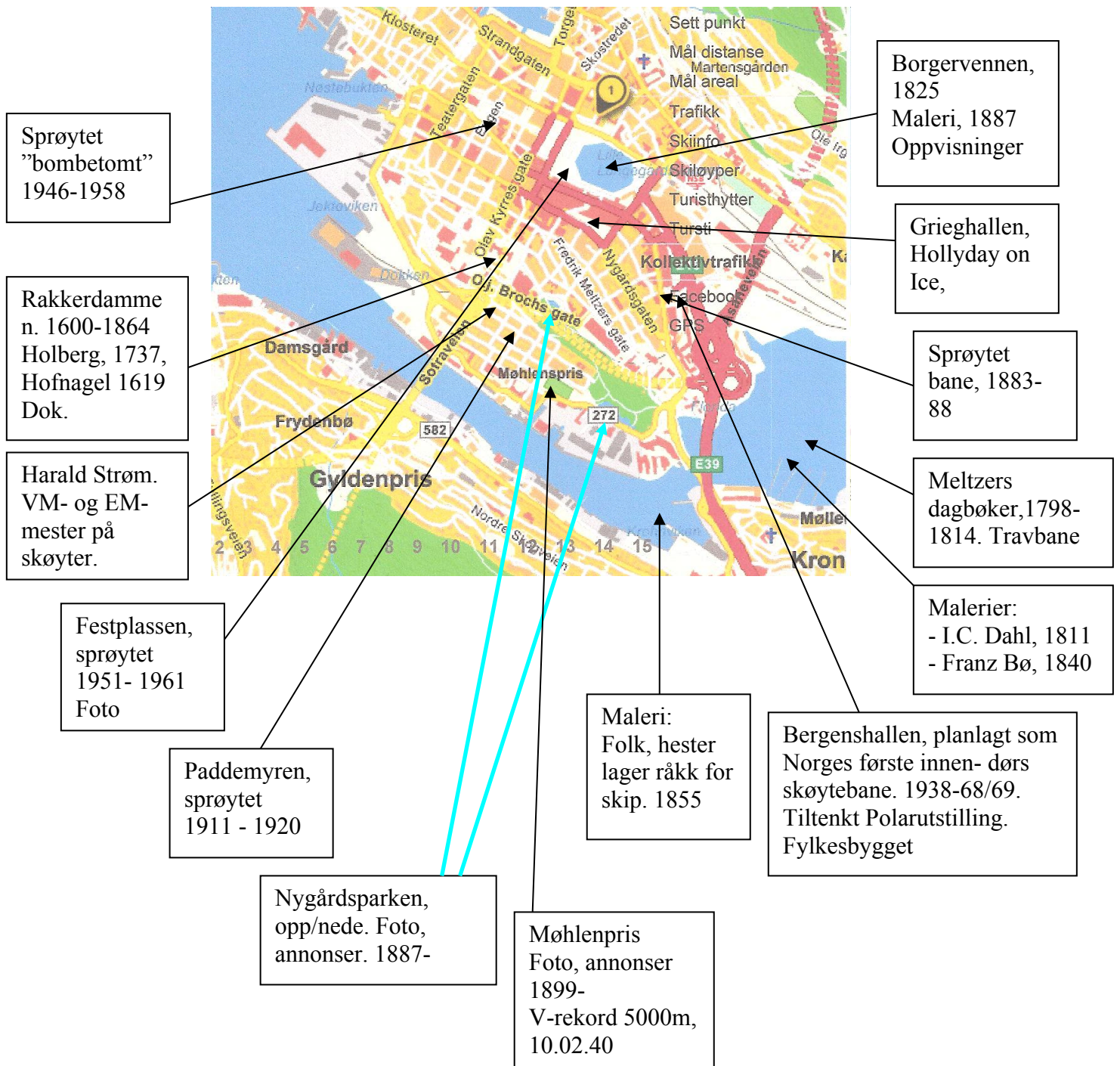
Mange private
Badehus
- 1951

Sydnæs sjøbad
2009 -

Ball-spill, uformelle arena for ball-lek

Skøytesport, islek

Krøbbe-/Kjelkerrenning, rattkjelker(aking)

